

НОВІ ДЖЕРЕЛА ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ЯРОЇ ЗА ПОКАЗНИКАМИ ЯКОСТІ ЗЕРНА

NEW SOURCES OF BREAD SPRING WHEAT FOR GRAIN QUALITY CHARACTERISTICS

**О. І. Падалка, В. А. Музафарова, В. К. Рябчун,
О. О. Посилаєва, Л. І. Буряк**

O. I. Padalka, V. A. Muzafarova, V. K. Ryabchun, O. O. Posylayeva, L. I. Buryak

Інститут рослинництва ім. В.Я. Юр'єва НААН

Plant Production Institute nd. a. V. Ya. Yuryev of NAAS

e-mail: ncpgru@gmail.com

В колекціях НЦГРРУ Інститута растениеводства им. В. Я. Юрьева НААН сосредоточено широкое генетическое разнообразие пшеницы мягкой яровой - 2950 образцов различного эколого-географического происхождения. Представлены образцы, выделенные по показателям качества зерна: со стабильно высоким содержанием белка в зерне (более 13%), высокой натурой зерна (более 770 г/л) и стекловидностью (55%), высоким содержанием клейковины (более 28%) в муке, силой муки более 300 е.а., объемом хлеба более 600 мл и высокой общей хлебопекарной оценкой (8-9 баллов). Выделенные образцы являются ценным исходным материалом для селекции пшеницы мягкой яровой с высокими хлебопекарными качествами зерна.

In the NCPGRU, Plant Production Institute nd. a. V. Ya. Yuryev of NAAS, the collection of genetic diversity of spring bread wheat comprises 2950 accessions of different ecological and geographical origin. There are presented accessions selected by grain quality traits: stable high content of protein in the grain (more than 13%), high grain nature (more than 770 g/l) and vitreousness (55%), high gluten content (more than 28%) in flour, strength of flour more than 300 alveograph units, bread volume more than 600 ml, integral bred making value (8-9 points). The selected accessions are valuable initial material for breeding wheat with high bread making qualities.

Відомо, що найдешевшим джерелом збільшення виробництва зерна, зокрема пшениці, є створення і впровадження у сільськогосподарське виробництво нових високопродуктивних цінних за хлібопекарськими якостями сортів. Пшениця м'яка яра завдяки високому ресурсному потенціалу врожайності зерна і невибагливості до умов вирощування здатна стабілізувати виробництво продовольчого зерна. Спектр використання продукції пшениці досить широкий. Зерно пшениці м'якої ярої має високі хлібопекарські і круп'яні якості, містить більше білка, ніж у пшениці м'якої озимої.

У колекціях Національного центру генетичних ресурсів рослин України (НЦГРРУ) Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН зосереджено широке генетичне різноманіття пшениці м'якої ярої – 2950 зразків різного еколого–географічного походження.

Упродовж 2011–2015 рр. було залучено до колекції 1773 зразки пшениці м'якої ярої. З науково-дослідних та навчальних установ України надійшло до колекції 84 зразки та 1689 зразків з зарубіжних країн, а саме з Мексики – 1439 зразків, Росії – 107 зразків, Канади – 29 зразків, Казахстану – 71 зразок та 43 зразки з інших країн.

За цей період оцінено 1726 зразків пшениці м'якої ярої за комплексом цінних господарських ознак, виділено джерела найважливіших селекційних ознак: урожайності, стійкості проти вилягання, до хвороб та високої якості зерна.

Оцінено 772 зразки пшениці м'якої ярої на вміст білка в зерні та у 434 зразків визначено показник седиментації. Стабільно високим вмістом білка у зерні (понад 13 %) характеризувались: Черемшина, Панянка, Провінціалка, Подарунок, Сімкода миронівська, Улюблена, Еритроспермум 09-20, Еритроспермум 10-18, Лютесценс 06-07 (UKR); Тулун 15, Аєстина, Горноуральская, Злата, Подмосковная 10, Юбилейная 80, Авиада 2, Саха, Туймаада, Бель, Полюшко, Новосибирская 15, Александрина, Лютесценс 23528, Алтайская 100, Дуэт, Башкирская 28 (RUS); Астана 2, Ертис 97 (KAZ); СН Matro, СН Самрала (CHE); Dacue (POL); М 321, Milan (CAN). Високими значеннями показників натури зерна (більше 770 г/л) та склоподібності (55 %) відзначались: Августина, Алтайская 100, ДальГАУ 1, Кинельская 2010, Кинельская нива, Кинельская отрада, Лютесценс 30, Лютесценс 516, Лютесценс 540, Челябинка юбилейная (RUS).

Високим вмістом клейковини (більше 28 %) в борошні характеризувались: Сімкода миронівська, Провінціалка (UKR); Баженка, Кинельская 2010, Кинельская 61, Авиада, Кинельская нива, Кинельская отрада, Лютесценс 516, Ленинградская 6, Новосибирская 31, Оренбургская 13, Соната (RUS); Карабалыкская 4, Астана 2, Астана, Ертис 97, Карагандинская 22, Целина 50 (KAZ).

Силою борошна (більше 300 о.а), об'ємом хліба (більше 600 мл) та високою загальною хлібопекарською оцінкою (8-9 балів) відрізнялись: Сімкода миронівська (UKR); Алтайская 100, Кинельская 2010, Кинельская 61, Волхитка, Кинельская отрада, Мелодия, Омская краса, Оренбургская 13, Памяти Майстренко, СКЭНТ 3, Серебристая, Уралосибирская, Фаворит, Черноземноуральская 2 (RUS); Карабалыкская 3, Карабалыкская 8 (KAZ).

Виділені зразки є цінним вихідним матеріалом для селекції пшениці м'якої ярої на високу хлібопекарську якість зерна, що активно використовуються провідними установами України та зарубіжжя.